

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maankäyttö- ja rakennuslakia. Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin säännökset tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä ja Suomea velvoittavissa kansainvälisissä sopimuksissa edellytetyistä ilmoitus- ja neuvottelumenettelyistä. Ympäristöministeriön tai valtioneuvoston asetuksella säädettävän valtion muun vastuuviranomaisen olisi huolehdittava direktiivissä edellytettävästä ilmoitus- ja neuvottelumenettelystä, jos Suomen alueelle laadittavan kaavan toteuttamisesta todennäköisesti aiheutuu merkittäviä ympäristövaikutuksia toiselle valtiolle.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (2001/42/EY, annettu 27.6.2001, jäljempänä SEA -direktiivi) edellyttää, että jäsenvaltiot saattavat tietyt suunnitelmat ja ohjelmat ympäristöarvioinnin kohteeksi siten, kuin direktiivissä on määritelty. Tällä menettelyllä taataan ympäristöseikkojen ottaminen osaksi sellaisten suunnitelmien ja ohjelmien valmistelua ja päätöksentekoa, joilla saattaa olla merkittäviä vaikutuksia ympäristön kannalta.

Suomessa SEA -direktiivi on keskeisesti saatettu voimaan viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetulla lailla (200/2005) ja valtioneuvoston asetuksella (347/2005). Kaavoituksen osalta direktiivi on kuitenkin saatettu kansallisesti voimaan maankäyttö- ja rakennuslailla (132/1999) ja maankäyttö- ja rakennusasetuksella (895/1999). Tämä todetaan suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain 7 §:n 2 momentissa, jonka mukaan ympäristöarviointia vastaavasta ympäristövaikutusten arvioinnista säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa. Maankäyttö- ja rakennuslaki on säädetty ennen SEA -direktiivin antamista.

Euroopan komissio kiinnitti EU Pilot -tiedustelussaan 10.7.2015 Suomen viranomaisten huomion SEA -direktiivin saattamiseen osaksi Suomen lainsäädäntöä kaavoituksen ja maankäytön suunnittelun osalta. Komissio kiinnitti lisäksi Suomen viranomaisten huomion säännöksiin, jotka sisältyvät YK:n talouskomission, ECE:n, valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevaan yleissopimukseen (SopS 67/1997) liitettyyn pöytäkirjaan strategisesta ympäristöarvioinnista (ECE:n SEA -pöytäkirja, SopS 69/2010), jonka sopijapuolia sekä EU että Suomi ovat, ja jota sovelletaan tiettyihin suunnitelmiin ja ohjelmiin, jotka laaditaan muun muassa kaavoitusta ja maankäyttöä varten.

Euroopan komissio huomautti edellä mainitussa EU Pilot -tiedustelussaan, että Suomen maankäyttö- ja rakennuslaki tai -asetus ei sisällä yksityiskohtaisia säännöksiä velvollisuudesta laatia ympäristöselostus kaavoituksen yhteydessä, eikä myöskään säännöksiä selostuksen sisällöstä. Suomen valtio on ilmoittanut Euroopan komissiolle, että maankäyttö- ja rakennusasetuksen kaavaselostuksen tietovaatimuksia koskeviin säännöksiin lisätään viittaus SEA -direktiivin liitteessä I tarkoitettuihin tietoihin, jotta kansalliset säännökset vastaisivat yksityiskohtaisesti direktiivin vaatimuksia.

Tämän esityksen tarkoituksena on saattaa maankäyttö- ja rakennuslain valtion rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia koskevat säännökset vastaamaan edellä mainittuja sitoumuksia

2 Nykytila ja ehdotetut muutokset

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista on säädetty maankäyttö- ja rakennuslain 199 §:ssä. Sen mukaan jos Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen toimeenpano edellyttää maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen kaavan toteuttamisen ympäristövaikutuksia arvioitaessa yhteistyötä toisen valtion kanssa, kaavaa laativan maakunnan liiton tai kunnan tulee toimittaa ennen kaavan hyväksymistä ympäristöministeriölle ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sopimuksen mukaista toiselle valtiolle ilmoittamista varten

tarpeelliset tiedot. Ympäristöministeriö huolehtii edellä mainitun sopimuksen mukaisista toiseen valtioon kohdistuvista ilmoitus- ja neuvottelumenettelyistä.

Tarkemmat säännökset ilmoitus- ja neuvottelumenettelystä sisältyvät maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) 99 §:ään. Sen mukaan jos valmisteltavana olevalla kaavalla todennäköisesti on maankäyttö- ja rakennuslain 199 §:ssä tarkoitettuja vaikutuksia, kaavaa laativan maakunnan liiton tai kunnan tulee toimittaa ilmoitus kaavoituksen vireille tulosta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Ilmoitukseen tulee liittää kaavaa koskeva osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä muut tarpeelliset tiedot sen arvioimiseksi, onko asiassa ryhdyttävä yhteistyöhön toisen valtion kanssa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on toimitettava viipymättä osallistumis- ja arviointisuunnitelma, oma lausuntonsa ja muut tarpeelliset tiedot ympäristöministeriölle toiselle valtiolle ilmoittamista varten. Ympäristöministeriö toimittaa toiselle valtiolle annettavan ilmoituksen tiedoksi ulkoasiainministeriölle.

Ympäristöministeriön tai sen määräämän elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on varattava maankäyttö- ja rakennuslain 199 §:ssä tarkoitetun sopimuksen osapuolena olevan valtion viranomaisille sekä luonnollisille henkilöille ja yhteisöille tilaisuus osallistua kaavan laatimista koskeviin osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyihin. Kaavaa laativan maakunnan liiton tai kunnan on sitä varten toimitettava ympäristöministeriölle tai sen määräämälle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tarpeelliset tiedot kaavan vaikutusten arvioimiseksi suoritetuista selvityksistä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 199 §:n mukaisia ilmoitus- ja neuvottelumenettelyjä on viime vuosina tullut vireille mm. seuraavissa kaavahankkeissa: Enontekiön kunnan tuulivoimarakentamista ohjaava yleiskaava 29.10.2014, Ylitornion Reväsvaaran tuulivoima-alueen osayleiskaava 30.9.2014, Pellon kunnan Palovaaran tuulivoimapuiston osayleiskaava 6.6.2014, Pellon kunnan Ahkiovaaran tuulivoimapuiston osayleiskaava 6.6.2014, Kolarin kunnan Rautuvaaran teollisuusalueen asemakaava 14.2.2014, Utsjoen kunnan osayleiskaava 19.12.2013, Kolarin ja Muonion kuntien Hannukaisen kaivosalueen osayleiskaava 19.7.2011, Tornion kaupungin Röytän edustan meritulivoimalan osayleiskaava 12.7.2011, Muonion kunnan Mielmukkavaaran asemakaava 27.10.2009, Kolarin kunnan Tornion - Muonionjoen osayleiskaava 8.7.2009, Tunturi - Lapin maakuntakaava 1.6.2009 ja ydinvoimahankkeeseen liittyvät kaavahankkeet Kemi-Tornion ja Simon kunnan alueilla 21.10.2008. Kohdeosapuolia ovat olleet erityisesti Ruotsi ja Norja sekä ydinvoimahankkeita koskevissa kaavahankkeissa myös muut Itämeren alueen valtiot.

2.2 Nykytilan arviointi

Maankäyttö- ja rakennuslain 199 § on säädetty ennen kuin SEA -direktiivi annettiin, minkä vuoksi se ei direktiivin 7 artiklassa tarkoitettujen velvoitteiden osalta vastaa täysin direktiivin vaatimuksia. Tämän vuoksi asiaa koskevia maankäyttö- ja rakennuslain säännöksiä on tarpeen täydentää nyt esitettävällä tavalla.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tarkoituksena on saattaa maankäyttö- ja rakennuslain valtion rajat ylittäviä merkittäviä ympäristövaikutuksia koskevat säännökset vastaamaan SEA -direktiivin ja valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista tehtyyn yleissopimukseen liittyvän pöytäkirjan vaatimuksia.

Maankäyttö- ja rakennuslakiin esitetään lisättäväksi uusi 26 a -luku valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista. Uuteen lukuun sisältyisivät edellä mainittujen velvoitteiden edellyt-

tämät säännökset Suomen alueelle laadittavaan kaavaan liittyvästä ilmoitus- ja neuvotteluvelvollisuudesta ja -menettelystä sekä kaavan hyväksymiseen liittyvästä tiedottamisesta. Maankäyttö- ja rakennuslain 199 § esitetään kumottavaksi.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esitys ei lisää viranomaisten tehtäviä eikä kustannuksia voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain 199 §:n mukaiseen menettelyyn nähden. Direktiivin edellyttämät ilmoitus- ja kuulemismenettelyt on maankäyttö- ja rakennuslain ja -asetuksen mukaisessa menettelyssä käytännössä järjestetty direktiivin edellyttämällä tavalla. Esityksellä ei näin ollen ole nykyiseen nähden kustannuksia lisääviä vaikutuksia. Kaavan laativa viranomainen vastaa jatkossakin menettelyn edellyttämän aineiston kääntämiskustannuksista.

4.2 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksen henkilöstövaikutukset ympäristöministeriölle riippuvat vireille tulevien ilmoitus- ja neuvottelumenettelyjen lukumäärästä ja ovat todennäköisesti vähäiset. Aluehallintouudistuksen toteuduttua on perusteltua selvittää mahdolliset muutostarpeet viranomaistehtävien osalta.

4.3 Ympäristövaikutukset

Esitys edistää ympäristövaikutusten parempaa huomioon ottamista kaavoissa, joiden toteuttamisen todennäköisesti merkittävä ympäristövaikutus ulottuu toisen alueelle.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä.

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta oli lausuntokierroksella 27.9. - 21.10.2016.

Lausunto pyydettiin yhteensä 70 viranomaiselta ja järjestöltä, mm. valtiovarainministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtioneuvoston kanslialta, Liikennevirastolta, Metsähallitukselta, Museovirastolta, elinkeino- ja ympäristökeskuksilta, maakuntien liitoilta, Suomen Kuntaliitolta, 16 kunnalta sekä useilta alan järjestöiltä, kuten Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitolta, Elinkeinoelämän Keskusliitolta, Rakennusteollisuudelta, Suomen Kiinteistöliitolta, Suomen Yrittäjiltä ja Suomen Luonnonsuojeluliitolta.

Lausuntoja saatiin yhteensä 27 taholta, joista 25 tahoa ilmoitti, ettei niillä ole huomautettavaa esityksen johdosta. Lapin liitto ja Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto esittivät rajauksia lakiehdotuksen soveltamisalaan, joita ei ollut mahdollista huomioida. Lausuntojen johdosta esitysluonnokseen tehtiin lakiteknisiiä korjauksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 SEA -direktiivi

SEA -direktiivin 7 artiklan 1 kohdan mukaan jos jäsenvaltio katsoo, että sen aluetta koskevan, valmisteilla olevan suunnitelman toteuttamisella on todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia toisen jäsenvaltion ympäristöön, tai jos jäsenvaltio, jolle todennäköisesti aiheutuu merkittäviä

ympäristövaikutuksia, sitä pyytää, on sen jäsenvaltion, jonka alueelle suunnitelma on valmis-teilla, toimitettava tälle toiselle jäsenvaltiolle jäljennös suunnitelmaluonnoksesta ja asiaankuu-luvasta ympäristöselostuksesta ennen suunnitelman hyväksymistä.

Artiklan 2 kohdan mukaan jos jäsenvaltiolle on 1 kohdan mukaisesti lähetetty jäljennös suun-nitelmaluonnoksesta, sen on ilmoitettava toiselle jäsenvaltiolle haluaako se neuvotella asiasta ennen suunnitelman hyväksymistä. Jos se ilmoittaa haluavansa neuvotella asiasta, asianomais-ten jäsenvaltioiden on aloitettava neuvottelut suunnitelman toteuttamisen todennäköisistä rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista ja tällaisten vaikutusten vähentämiseksi tai poistamiseksi suunnitelluista toimenpiteistä. Jos tällaisia neuvotteluja käydään, asianomaisten jäsenvaltioi-den on sovittava yksityiskohtaisista järjestelyistä sen varmistamiseksi, että 6 artiklan 3 koh-dassa tarkoitetuille viranomaisille ja 6 artiklan 4 kohdassa tarkoitettulle yleisölle siinä jäsenval-tiossa, johon kohdistuu todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, ilmoitetaan asiasta ja annetaan tilaisuus esittää mielipiteensä kohtuullisessa ajassa.

Direktiivin 7 artiklan 3 kohdan mukaan jos jäsenvaltion on aloitettava neuvottelut tämän artik-lan mukaisesti, niiden on neuvottelujen alkaessa sovittava kohtuullisesta neuvotteluaikataulus-ta.

SEA -direktiivin 8 artiklan mukaan tämän direktiivin 7 artiklan mukaisesti käytyjen valtioiden välisten neuvottelujen tulokset on otettava huomioon suunnitelmaa valmisteltaessa ja ennen sen hyväksymistä.

SEA -direktiivin 9 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun suunnitelma tai ohjelma hyväksytään, 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuille viranomaisille, yleisölle ja 7 artiklan mukaisesti neuvotteluosapuolena olleelle jäsenvaltiolle ilmoitetaan asiasta, sekä että tällaisen ilmiotuksen saaneiden saataville toimitetaan seuraavat asiakirjat: a) Hyväksytty suunnitelma tai ohjelma. b) Lausunto siitä, miten ympäristönäkökohdat on otettu suunnitelmassa tai ohjel-massa huomioon ja miten 5 artiklan mukaisesti laadittu ympäristöselostus, 6 artiklan mukai-sesti esitetyt mielipiteet ja 7 artiklan mukaisesti käytyjen neuvottelujen tulokset on 8 artiklan mukaisesti otettu huomioon, sekä syyt siihen, miksi hyväksytty suunnitelma tai ohjelma on valittu kun otetaan huomioon käsitellyt kohtuulliset vaihtoehdot. c) Seurantaa koskevat toi-menpiteet, joista on päätetty 10 artiklan mukaisesti.

SEA -direktiivin 10 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on seurattava suunnitelmien to-teuttamisen merkittäviä ympäristövaikutuksia, jotta ne voivat muun muassa osoittaa odotta-mattomat haitalliset vaikutukset aikaisessa vaiheessa ja ryhtyä tarpeellisiin parannustoimiin. Artiklan 2 kohdan mukaan olemassa olevia seurantajärjestelyjä voidaan tarvittaessa käyttää 1 kohdan noudattamiseksi, jotta päällekkäisyydet seurannassa voidaan välttää.

2 Pöytäkirja strategisesta ympäristöarvioinnista valtioiden rajat ylittävi-en ympäristövaikutusten arvioinnista tehtyyn yleissopimukseen

Valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista tehtyyn yleissopimukseen (SopS 67/1997) liittyvä pöytäkirja tuli voimaan 11.7.2010. Pöytäkirjan mukaan sopimuspuolet, jotka ovat tietoisia siitä, että ympäristönäkökohtien, mukaan lukien terveystäkökohdat, sisällyttä-minen mm. suunnitelmiin ja ohjelmiin sekä soveltuvin osin toimintaperiaatteiden ja säädösten valmisteluun ja hyväksymiseen on tärkeää.

Pöytäkirjan 10 artiklan kappaleen 1 mukaan jos aiheuttajaosapuoli katsoo, että suunnitelman tai ohjelman toteuttamisella on todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäris-tövaikutuksia, mukaan lukien terveysvaikutukset, tai jos sopimuspuoli, johon todennäköisesti

kohdistuu merkittäviä vaikutuksia, sitä pyytää, aiheuttajapuoli ilmoittaa vaikutuksista kohde-osapuolella mahdollisimman aikaisin ennen suunnitelman tai ohjelman hyväksymistä.

Pöytäkirjan 10 artiklan kappaleen 2 mukaan edellä tarkoitetun ilmoituksen on sisällettävä muun muassa a) suunnitelmaluonnos ja ympäristöselostus sekä tiedot mahdollisista valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista, mukaan lukien terveysvaikutukset ja b) tiedot päätöksentekomenettelystä, mukaan lukien maininta määräajasta huomautusten tekemiselle. Artiklan kappaleen 3 mukaan kohdeosapuoli ilmoittaa ilmoituksessa mainitussa määräajassa aiheuttajaosapuolelle, haluaako se neuvotella ennen suunnitelman hyväksymistä, ja jos se niin ilmoittaa, kyseiset sopimuspuolet aloittavat neuvottelut suunnitelman toteuttamisen todennäköisistä valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista, mukaan lukien terveysvaikutukset, sekä haitallisten vaikutusten estämiseksi, vähentämiseksi ja lieventämiseksi suunnitelluista toimenpiteistä. Artiklan 4 kohdan mukaan jos edellä tarkoitettuja neuvottelu käydään, kyseiset sopimuspuolet sopivat yksityiskohtaisista järjestelyistä sen varmistamiseksi, että yleisölle, jota asia koskee, ja kohdeosapuolen 9 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetuille viranomaisille ilmoitetaan suunnitelmaluonnoksesta ja ympäristöselostuksesta ja annetaan tilaisuus esittää siitä mielipiteensä kohtuullisessa ajassa.

Artiklan 9 kappaleen 1 mukaan kukin sopimuspuoli nimeää kuultavat viranomaiset, joita suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset todennäköisesti koskevat niiden eritysten ympäristö- tai terveysasioihin liittyvien tehtävien vuoksi.

Pöytäkirjan 11 artiklan kappaleen 1 mukaan kukin sopimuspuoli varmistaa, että suunnitelmaa tai ohjelmaa hyväksyttäessä otetaan asianmukaisesti huomioon a) ympäristöselostuksen johtopäätökset, b) ympäristöselostuksessa määritettyjen haitallisten vaikutusten estämiseksi, vähentämiseksi tai lieventämiseksi suunnitellut toimenpiteet ja c) 8 - 10 artiklan mukaisesti vastaanotetut huomautukset. Saman artiklan kappaleen 2 mukaan kukin sopimuspuoli varmistaa, että suunnitelmaa tai ohjelmaa hyväksyttäessä yleisölle, 9 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetuille viranomaisille ja 10 artiklan mukaisesti kuulluille sopimuspuolille ilmoitetaan sen hyväksymisestä ja että niiden saatavilla on suunnitelma tai ohjelma sekä selostus, jossa todetaan tiivistäen, miten ympäristönäkökohdat, mukaan lukien terveysnäkökohdat, on sisällytetty suunnitelmaan, miten 8 – 10 artiklan mukaisesti vastaanotetut huomautukset on otettu huomioon ja millä perusteilla suunnitelma tai ohjelma on hyväksytty ottaen huomioon harkitut järkevät vaihtoehdot.

3 Lakiehdotuksen perustelut

206 a §. *Suomen alueelle laadittavaan kaavaan liittyvä ilmoitus- ja neuvotteluvollisuus.* Ympäristöministeriön tai valtioneuvoston asetuksella määrättävän valtion muun viranomaisen olisi huolehdittava SEA -direktiivin 7 artiklan edellyttämästä ilmoitusmenettelystä ja neuvottelujen käymisestä toisen jäsenvaltion kanssa, jos laadittavasta kaavasta aiheutuu todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia toisen jäsenvaltion ympäristöön tai jos toinen jäsenvaltio, jolle todennäköisesti aiheutuu merkittäviä ympäristövaikutuksia, sitä pyytää. Vastaavasti kyseisistä menettelyistä olisi huolehdittava, jos valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista tehtyyn yleissopimuksen (SopS 67/1997) liittyvä pöytäkirja (SopS 69/2010) siihen velvoittaa.

206 b §. *Suomen alueelle laadittavaan kaavaan liittyvä ilmoitus- ja neuvottelumenettely.* Pykälän 1 momentissa säädetään ympäristövaikutusten kohteena olevan valtion kanssa käytävästä ilmoitus- ja neuvottelumenettelystä. Jos valmisteltavana olevalla kaavalla todennäköisesti on 206 a §:ssä tarkoitettuja merkittäviä ympäristövaikutuksia toisen valtion alueelle, kaavaa laativan viranomaisen tulisi viipymättä toimittaa ilmoitus kaavoituksen vireille tulosta ympä-

ristöministeriölle. Direktiivin 7 artiklan mukaan toiselle valtiolle on toimitettava jäljennös suunnitelmaluonnoksesta ja asiaankuuluvasta ympäristöselostuksesta. Tämän vuoksi ympäristöministeriölle toimitettavaan ilmoitukseen tulee liittää kaavaa koskeva osallistumis- ja arviointisuunnitelma ja käytettävissä oleva kaavan valmisteluaineisto. Toimitettavana valmisteluaineistona tulee kyseeseen maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:n mukaisessa vuorovaikutusmenettelyssä esiteltävä aineisto ja lisäksi ympäristöselostuksen sisältävä kaavaselostus sen valmistuttua.

Pykälän 2 momentin mukaan jos ympäristöministeriö katsoo, että laadittavalla kaavalla on 206 a §:ssä tarkoitettuja merkittäviä ympäristövaikutuksia, tai jos merkittävien ympäristövaikutusten kohteena oleva valtio sitä pyytää, ympäristöministeriön on SEA -direktiivin 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti ilmoitettava arvioinnista ja toimitettava kaavan toteuttamisesta aiheutuvien ympäristövaikutusten arvioimiseksi tarpeellinen aineisto toiselle valtiolle. Toiselle valtiolle toimitettavaa aiheistoa on kaavan edetessä täydennettävä kaavaselostuksella, joka sisältää SEA -direktiivin 5 artiklassa tarkoitetun ympäristöselostuksen. Ympäristöministeriö toimittaa toiselle valtiolle annettavan ilmoituksen tiedoksi ulkoasiainministeriölle.

Pykälän 3 momentin mukaan kaavan toteuttamisesta toisen valtion alueelle aiheutuvat ympäristövaikutukset kuvaava aineisto on tarvittaessa riittäviltä osin käännettävä asianomaisille kielille. Käännösten kustannuksista vastaa kaavan laatimisesta vastaava viranomainen.

Pykälän 4 momentin mukaan jos valtio, jolle aineisto on toimitettu, 30 päivän kuluessa aineiston saamisesta ilmoittaa haluavansa neuvotella asiasta, ympäristöministeriön on SEA -direktiivin 7 artiklan 2 kohdan mukaisesti aloitettava neuvottelut laadittavan kaavan toteuttamisen aiheuttamista todennäköisistä rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista ja tällaisten vaikutusten vähentämiseksi tai poistamiseksi suunnitelluista toimenpiteistä. Neuvotteluissa sovitaan järjestelyistä, joita noudatetaan annettaessa viranomaisille sekä yleisölle valtiossa, johon kohdistuu todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, tilaisuus esittää mielipiteensä kohtuullisessa ajassa.

Kaavaa laadittaessa on SEA -direktiivin 8 artiklan mukaisesti otettava huomioon valtioiden välisten neuvottelujen tulokset. Neuvottelujen tulokset eivät kuitenkaan rajoita kaavan laati-valle viranomaiselle maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kuuluvaa päätösvaltaa.

Tarkempia säännöksiä ilmoitus- ja neuvottelumenettelystä voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

206 c §. Tiedottaminen kaavan hyväksymisestä toiselle valtiolle. SEA direktiivin 9 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava kun suunnitelma hyväksytään, että 7 artiklan mukaisesti neuvotteluosapuolena olleelle jäsenvaltiolle ilmoitetaan asiasta sekä että tällaisen ilmoituksen saaneille toimitetaan a) hyväksytty suunnitelma. b) lausunto siitä, miten 7 artiklan mukaisesti käytyjen neuvottelujen tulokset on 8 artiklan mukaisesti otettu huomioon, sekä syyt siihen, miksi hyväksytty suunnitelma on valittu, kun otetaan huomioon kohtuulliset vaihtoehdot. c) seurantaa koskevat toimenpiteet, joista on päätetty 10 artiklan mukaisesti.

4 Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä ilmoitus- ja neuvottelumenettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan ilmoitus- ja neuvottelumenettely säätää ympäristöministeriön sijasta valtion muun vastuuviranomaisen tehtäväksi.

5 Voimaantulo

HE 241/2016 vp

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 199 § sellaisena kuin se on osaksi laissa 1589/2009, sekä

lisätään lakiin uusi 26 a luku seuraavasti:

26 a luku

Valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset

206 a §

Suomen alueelle laadittavaan kaavaan liittyvä ilmoitus- ja neuvotteluvelvollisuus

Jos tämän lain mukaan laadittavan kaavan toteuttamisella on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia toisen Euroopan unionin jäsenvaltion alueelle, ympäristöministeriön tai valtioneuvoston asetuksella säädettävän valtion muun vastuuviranomaisen on huolehdittava tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2001/42/EY) 7 artiklassa edellytetystä ilmoitusmenettelystä ja neuvottelujen käymisestä kaavan toteuttamisen merkittävistä ympäristövaikutuksista toisen jäsenvaltion kanssa.

Jos 1 momentissa tarkoitettuja merkittäviä ympäristövaikutuksia todennäköisesti aiheuttaa Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen osapuolena olevan valtion alueelle, tai jos merkittävien ympäristövaikutusten kohteena oleva valtio sitä pyytää, ympäristöministeriön on vastaavasti huolehdittava ilmoitus- ja neuvottelutehtävästä kyseisen valtion kanssa.

206 b §

Suomen alueelle laadittavaan kaavaan liittyvä ilmoitus- ja neuvottelumenettely

Jos valmisteltavana olevan kaavan toteuttamisella voi olla todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia toisen valtion alueelle, kaavoituksesta vastaavan viranomaisen tulee viipymättä toimittaa ilmoitus kaavoituksen vireille tulosta ympäristöministeriölle. Ilmoitukseen tulee liittää kaavaa koskeva osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä käytettävissä oleva kaavan valmisteluaineisto.

Jos ympäristöministeriö katsoo, että kaavan toteuttamisella on 206 a §:ssä tarkoitettuja merkittäviä ympäristövaikutuksia, tai jos merkittävien ympäristövaikutusten kohteena oleva valtio sitä pyytää, ympäristöministeriön on ilmoitettava vaikutusten arvioinnista ja toimitettava käytettävissä oleva aineisto kaavan toteuttamisen ympäristövaikutusten toteamiseksi toiselle valtiolle. Toiselle valtiolle toimitettavaa aineistoa on kaavan laatimisen edetessä täydennettävä kaavaselostuksella sen valmistuttua. Ympäristöministeriö toimittaa toiselle valtiolle annettavan ilmoituksen tiedoksi ulkoasiainministeriölle.

Kaavan toteuttamisesta toisen valtion alueelle aiheutuvat ympäristövaikutukset kuvaava aineisto on tarvittaessa riittävältä osin käännettävä vastaanottavan valtion viralliselle kielelle. Käännösten kustannuksista vastaa kaavan laatimisesta vastaava viranomainen.

Jos valtio, jolle aineisto on toimitettu, 30 päivän kuluessa ilmoituksen saamisesta ilmoittaa haluavansa neuvotella asiasta, vastuuviranomaisen on aloitettava neuvottelut laadittavan kaavan toteuttamisen aiheuttamista todennäköisistä rajat ylittävistä merkittävistä ympäristövaikutuksista. Neuvotteluissa sovitaan järjestelyistä, joita noudatetaan annettaessa viranomaisille sekä yleisölle tilaisuus esittää kohtuullisessa ajassa mielipiteensä siinä valtiossa, johon kohdistuu todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Kaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtioiden välisten neuvottelujen tulokset.

Tarkempia säännöksiä ilmoitus- ja neuvottelumenettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

206 c §

Kaavan hyväksyminen ja siitä tiedottaminen

Kaavan laativan viranomaisen on viipymättä toimitettava tieto 206 b §:ssä tarkoitetun kaavan hyväksymisestä ympäristöministeriölle. Vastuuviranomaisen on ilmoitettava kaavan hyväksymisestä ja toimitettava 206 a §:ssä mainitun direktiivin 9 artiklassa edellytetyt tiedot ja asiakirjat valtiolle, jonka kanssa on käyty 206 b §:n mukaiset neuvottelut.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 2016

Pääministerin sijainen, ulkoasiainministeri

Timo Soini

Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen

Rinnakkaisteksti

Laki

maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 199 § sellaisena kuin se on osaksi laissa 1589/2009, sekä
lisätään lakiin uusi 26 a luku seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

MRL 199 §

MRL 199 §

Valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset

Valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset

Jos Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen toimeenpano edellyttää tämän lain mukaisen kaavan toteuttamisen ympäristövaikutuksia arvioitaessa yhteistyötä toisen valtion kanssa, kaavaa laativan maakunnan liiton tai kunnan tulee toimittaa ennen kaavan hyväksymistä asianomaiselle ministeriölle ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sopimuksen mukaista toiselle valtiolle ilmoittamista varten tarpeelliset tiedot. (22.12.2009/1589)

kumotaan

Asianomainen ministeriö huolehtii 1 momentissa tarkoitetun sopimuksen mukaisista toiseen valtioon kohdistuvista ilmoitus- ja neuvottelutehtävistä.

Ilmoitus- ja neuvottelumenettelystä säädetään tarkemmin asetuksella.

26 a luku

Valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset

206 a §

Suomen alueelle laadittavaan kaavaan liittyvä ilmoitus- ja neuvotteluvelvollisuus

Jos tämän lain mukaan laadittavan kaavan

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

toteuttamisella on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia toisen Euroopan unionin jäsenvaltion alueelle, ympäristöministeriön tai valtioneuvoston asetuksella säädettyjen valtion muun vastuuviranomaisen on huolehdittava tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2001/42/EY) 7 artiklassa edellytetystä ilmoitusmenettelystä ja neuvottelujen käymisestä kaavan toteuttamisen merkittäviä ympäristövaikutuksista toisen jäsenvaltion kanssa.

Jos 1 momentissa tarkoitettuja merkittäviä ympäristövaikutuksia todennäköisesti aiheuttaa Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen osapuolena olevan valtion alueelle, tai jos merkittävien ympäristövaikutusten kohteena oleva valtio sitä pyytää, ympäristöministeriön on vastaavasti huolehdittava ilmoitus- ja neuvottelutehtävästä kyseisen valtion kanssa.

206 b §

Suomen alueelle laadittavaan kaavaan liittyvä ilmoitus- ja neuvottelumenettely

Jos valmisteltavana olevan kaavan toteuttamisella voi olla todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia toisen valtion alueelle, kaavoituksesta vastaavan viranomaisen tulee viipymättä toimittaa ilmoitus kaavoituksen viireille tulosta ympäristöministeriölle. Ilmoitukseen tulee liittää kaavaa koskeva osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä käytettävissä oleva kaavan valmisteluaineisto.

Jos ympäristöministeriö katsoo, että kaavan toteuttamisella on 206 a §:ssä tarkoitettuja merkittäviä ympäristövaikutuksia, tai jos merkittävien ympäristövaikutusten kohteena oleva valtio sitä pyytää, ympäristöministeriön on ilmoitettava vaikutusten arvioinnista ja toimitettava käytettävissä oleva aineisto kaavan toteuttamisen ympäristövaikutusten toteamiseksi toiselle valtiolle. Toiselle valtiolle toimitettavaa aineistoa on kaavan laatimisen edetessä täydennettävä kaavaselostuksella sen valmistuttua. Ympäristöministeriö toimittaa toiselle valtiolle annettavan ilmoituksen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tiedoksi ulkoasiainministeriölle.

Kaavan toteuttamisesta toisen valtion alueelle aiheutuvat ympäristövaikutukset kuvaava aineisto on tarvittaessa riittävältä osin käännettävä vastaanottavan valtion viralliselle kielelle. Käännösten kustannuksista vastaa kaavan laatimisesta vastaava viranomainen.

Jos valtio, jolle aineisto on toimitettu, 30 päivän kuluessa ilmoituksen saamisesta ilmoittaa haluavansa neuvotella asiasta, vastuuviranomaisen on aloitettava neuvottelut laadittavan kaavan toteuttamisen aiheuttamista todennäköisistä rajat ylittävistä merkittävistä ympäristövaikutuksista. Neuvotteluissa sovitaan järjestelyistä, joita noudatetaan annettaessa viranomaisille sekä yleisölle tilaisuus esittää kohtuullisessa ajassa mielipiteensä siinä valtiossa, johon kohdistuu todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Kaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtioiden välisten neuvottelujen tulokset.

Tarkempia säännöksiä ilmoitus- ja neuvottelumenettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

206 c §

Kaavan hyväksyminen ja siitä tiedottamien

Kaavan laativan viranomaisen on viipymättä toimitettava tieto 206 b §:ssä tarkoitetun kaavan hyväksymisestä ympäristöministeriölle. Vastuuviranomaisen on ilmoitettava kaavan hyväksymisestä ja toimitettava 206 a §:ssä mainitun direktiivin 9 artiklassa edellytetyt tiedot ja asiakirjat valtiolle, jonka kanssa on käyty 206 b §:n mukaiset neuvottelut.